

's-Hertogenbosch

Uitlegdocument
Wijk- en buurtmonitor
2022

Onderzoek & Statistiek
September 2022

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	3
2.	Opzet online Wijk- en buurtmonitor	4
2.1	Beginpagina Wijk- en buurtmonitor.....	4
2.2	Wijk- en buurtpagina's.....	5
3.	Wijken en buurten	7
4.	Profieltaart Wijk- en buurtmonitor	8
4.1	Uitleg profielkaart	8
4.2	Berekening profielkaart	9
5.	Gebruikte gegevens.....	12
5.1	Thema: Werk & leren	13
5.2	Thema: Welzijn.....	14
5.3	Thema: Samenleven	15
5.4	Thema: Leefomgeving	16
5.5	Thema: Veiligheid.....	18
5.6	Kerncijfers	20
6.	Ontwikkelingen 2020 - 2022	21
6.1	Gezondheid	21
6.2	Zelfredzaamheid.....	22
6.3	Sociale contacten	23
6.4	Sport & cultuur.....	24
6.5	Duurzaamheid.....	24
6.6	Openbare ruimte	24
6.7	Overlast.....	25
6.8	Criminaliteit.....	27
7.	Relatie tot andere monitoren	28
7.1	Stadsmonitor 2021	28
7.2	Monitoren op specifieke beleidsterreinen	28
7.3	Gevolgen van corona	28
8.	Colofon.....	29
	Bijlage A: Overzichtskaart wijken en buurten.....	30
	Bijlage B: Vragenlijst Leefbaarheid & Veiligheid	31

1. Inleiding

Elke twee jaar maakt de gemeente een online, interactieve Wijk- en buurtmonitor. De Wijk- en buurtmonitor geeft op hoofdlijnen een beeld van hoe het gaat met wijken, dorpen en buurten in de gemeente 's-Hertogenbosch. Hierbij wordt gekeken naar verschillende onderwerpen, zoals: hoe gaan mensen met elkaar om? Voelen zij zich gelukkig, gezond en veilig? Hoe ervaren zij hun leefomgeving? Bent u benieuwd naar de uitkomsten? Ga dan naar:

www.s-hertogenbosch.nl/wijkenbuurtmonitor

In de nieuwste Wijk- en buurtmonitor wordt de situatie van begin 2022 beschreven. Ook wordt de ontwikkeling tussen begin 2020 en 2022 gepresenteerd. Deze editie van de Wijk- en buurtmonitor is de eerste editie waarin (mogelijke) gevolgen van de coronapandemie op wijk-, dorps- en buurtniveau worden gepresenteerd. Bij enkele deelthema's zijn (enigszins) opvallende ontwikkelingen te zien. Deze onderwerpen worden besproken in hoofdstuk 6.

Wat kunt u ermee?

De Wijk- en buurtmonitor geeft een overzichtelijk beeld van de situatie begin 2022 en de ontwikkeling tussen 2020 en 2022 in een wijk, dorp of buurt. Het laat zien wat er goed gaat en op welke onderwerpen een gebied zich verder kan ontwikkelen. De monitor kan bijvoorbeeld gebruikt worden als signaleringsinstrument om onderwerpen te agenderen.

Voor wie?

De Wijk- en buurtmonitor is een hulpmiddel voor bewoners, ondernemers, professionals en maatschappelijke organisaties om samen acties te benoemen om wijken, dorpen en buurten te verbeteren. Met de monitor kunnen zij met elkaar in gesprek gaan. Is het een herkenbaar beeld? En vooral ook: hoe kunnen we er sámen voor zorgen dat de wijken, dorpen en buurten in 's-Hertogenbosch sterker worden.

Meer informatie

In dit uitlegdocument wordt ingegaan op de werkwijze van de Wijk- en buurtmonitor. Per hoofdstuk wordt ingegaan op de volgende onderwerpen:

- Opzet online Wijk- en buurtmonitor
- Wijken en buurten
- Profielkaart
- Gebruikte gegevens
- Ontwikkeling 2020 - 2022
- Relatie tot andere monitoren
- Colofon

De Wijk- en buurtmonitor 2022 is een product van de afdeling Onderzoek & Statistiek van de gemeente 's-Hertogenbosch. Hebt u een vraag of opmerking? Stuur dan een e-mail naar: onderzoek-statistiek@s-hertogenbosch.nl

2. Opzet online Wijk- en buurtmonitor 2022

De Wijk- en buurtmonitor 2022 is een online, interactieve monitor. Dit betekent dat als u iets selecteert, de pagina mee verandert. U kunt de online monitor vinden via de website: www.s-hertogenbosch.nl/wijkenbuurtmonitor

2.1 Beginpagina Wijk- en buurtmonitor

De online monitor start met een beginpagina. Op de beginpagina maakt u de keuze van welke wijk of buurt u de resultaten wilt zien. Via onderstaande afbeelding wordt met letters aangegeven wat er op de beginpagina te zien is.

- Via het menu kiest u of u de resultaten van een wijk of buurt wilt zien.
- Via de kaart kiest u van welke wijk of buurt u de resultaten wilt zien. U gaat dan door naar de wijk- en buurtpagina's. In de monitor presenteren we alleen de woonbuurten met meer dan 100 huishoudens. Deze buurten zijn in de kaart blauw gekleurd. De overige buurten zijn grijs gekleurd.
- In plaats van op de kaart kunt u uw keuze voor een wijk of buurt ook maken via de lijst rechts van de kaart. In de lijst staan alleen de wijken en buurten die zijn opgenomen in de monitor.
- Onder de kaart staat een korte uitleg over de online Wijk- en buurtmonitor.

Afbeelding 1: Beginpagina Wijk- en buurtmonitor

Wijk- en buurtmonitor 2022

Kies op de kaart van welke wijk u de resultaten wilt zien. Wilt u de resultaten van een buurt zien? Pas het menu rechts van de kaart aan van 'Wijk' naar 'Buurt'. Kies dan op de kaart van welke buurt u de resultaten wilt zien.

Kies wijk- of buurtkaart:

- Wijk
- Buurt

't Ven

- Aawijk noord
- Aawijk zuid
- Abdijenbuurt
- Bazeldonk
- Binnenstad centrum
- Binnenstad noord
- Binnenstad oost
- Bokhoven
- Boschveld
- Broekland
- De Bossche Pad
- De Buitenpepers
- De Donk
- De Edelstenenbuurt
- De Gestelse buurt
- De Hemoeken
- De Haren
- De Haverleij
- De Herwen
- De Hofstad
- De Hoven
- De Italiaanse buurt
- De Kruiskamp
- De Lanen
- De Meerendonk
- De Muntel

Wijk- en buurtmonitor

Welkom bij de Wijk- en buurtmonitor 2022. Deze online monitor geeft op hoofdlijnen inzicht in de situatie en ontwikkelingen in wijken, dorpen en buurten in de gemeente 's-Hertogenbosch. Het laat zien wat er goed gaat en op welke onderwerpen een gebied zich verder kan ontwikkelen. De monitor kan bijvoorbeeld gebruikt worden als signaleringsinstrument om onderwerpen te agenderen.

Let op: u kunt de Wijk- en buurtmonitor het beste via een desktopcomputer bekijken.

Resultaten 2022

In de nieuwste Wijk- en buurtmonitor wordt de situatie van begin 2022 beschreven. Ook wordt de ontwikkeling tussen begin 2020 en 2022 gepresenteerd. Deze editie van de Wijk- en buurtmonitor is de eerste editie waarin (mogelijke) gevolgen van de coronapandemie op wijk-, dorps- en buurtniveau worden gepresenteerd. Bij enkele deelthema's zijn (enigszins) opvallende ontwikkelingen te zien. Deze onderwerpen worden besproken in het uitlegdocument.

Hoe werkt het?

- Benieuwd naar de resultaten van een wijk? Kies op de kaart welke wijk u wilt zien. U gaat door naar de resultaten van de wijk.
- Benieuwd naar de resultaten van een buurt? Pas het menu rechts van de kaart aan van 'Wijk' naar 'Buurt'. U kiest vervolgens op de kaart welke buurt u wilt zien. U gaat dan door naar de resultaten van de buurt. In de monitor presenteren we alleen de woonbuurten met meer dan 100 huishoudens. Deze zijn op de kaart blauw gekleurd. De overige buurten zijn grijs gekleurd.

Op de wijk- en buurtpagina's kunt u op de wijkkaart doorklikken naar de resultaten van de buurten binnen die wijk. Wilt u de resultaten van een andere wijk bekijken? Klik dan op de Home-knop (het huisje). U vindt dit icoon op iedere pagina (rechtsboven). U keert dan terug naar de beginpagina.

Meer informatie?

Wilt u meer uitleg over wat u ziet op de wijk- en buurtpagina's? Ga dan met uw muis over de informatiekноп. U vindt dit icoon op de wijk- en buurtpagina's (rechtsboven).

Uitgebreide informatie over de werkwijze van de monitor vindt u in het uitlegdocument. Dit document vindt u terug op: <https://www.s-hertogenbosch.nl/wijkenbuurtmonitor>

2.2 Wijk- en buurtpagina's

Na de keuze van een wijk of buurt op de beginpagina, komt u bij de resultaten van deze wijk of buurt terecht. Alle wijk- en buurtpagina's hebben dezelfde opzet. Hieronder staat een korte uitleg over wat u ziet op deze pagina. Op de afbeelding op de volgende pagina wordt met letters aangegeven waar de betreffende informatie staat op de wijk- en buurtpagina's.

- A. **Wijk/buurt:** In het blauwe blok staat over welke wijk of buurt de pagina gaat.
- B. **I-knop:** Onder de staat meer informatie over wat er op de wijk- en buurtpagina te zien is.
Home-knop: Via keert u terug naar de beginpagina (zie § 2.1). Via de beginpagina kunt u de resultaten van andere wijken en buurten bekijken.
- C. **Foto:** een kenmerkende foto van de wijk of buurt.
- D. **Introductie:** korte introductietekst van de wijk of buurt.
- E. **Gebiedskaart:** Iedere wijk bestaat uit een aantal buurten. Op de kaart kunt u klikken op een buurt binnen een wijk. U komt dan bij de resultaten van de desbetreffende buurt uit. In de monitor presenteren we alleen de woonbuurten met meer dan 100 huishoudens. Deze buurten zijn in de kaart blauw gekleurd. De overige buurten zijn grijs gekleurd. Wilt u terug naar de resultaten van de hele wijk in plaats van de resultaten van de buurten in die wijk? Klik dan op het blauwe tekstblok boven de kaart. U gaat dan terug naar de resultaten van de wijk.
- F. **Keuzemenu profielkaart:** Via het keuzemenu boven de profielkaart kunt u kiezen of u de situatie van 2022 of de ontwikkeling van 2020-2022 wilt zien. De profielkaart en de tekst onder de profielkaart veranderen mee met de keuze in dit menu.
- G. **Profielkaart:** De resultaten worden gepresenteerd aan de hand van zogenaamde profielkaarten. Door deze profielkaarten kunt u in één oogopslag zien hoe een wijk, dorp of buurt ervoor staat. De profielkaart bestaat uit vijf thema's: werk & leren, welzijn, samenleven, leefomgeving en veiligheid. Ieder thema bestaat weer uit een aantal deelthema's. Als u met uw muis over de profielkaart gaat, ziet u welke indicatoren er bij een deelthema horen. Meer uitleg over de profielkaarten staat in hoofdstuk 4.
- H. **Legenda:** Links van de profielkaart staat een legenda. Deze geeft bij de situatie van 2022 aan of het resultaat bovengemiddeld, gemiddeld of beneden gemiddeld is. En bij de ontwikkeling van 2020-2022 of een resultaat er tussen 2020 en 2022 op vooruit is gegaan, ongeveer gelijk is gebleven of achteruit is gegaan. Als u met uw muis over de profielkaart gaat, ziet u in de legenda links van de profielkaart in welke mate de totaalscore, thema of deelthema boven of beneden gemiddeld scoort. Of in welke mate deze vooruit of achteruit is gegaan. Het kan voorkomen dat een thema of deelthema grijs gekleurd is in de profielkaart. Er zijn dan geen of onvoldoende gegevens beschikbaar om hier de situatie of ontwikkeling voor te kunnen presenteren.
- I. **Tekst:** Onder de kaart en de profielkaart staat een tekstuele toelichting. Hierin worden de belangrijkste resultaten uit de profielkaart besproken. In de teksten komen ook verklaringen en achtergronden van de resultaten aan bod. Deze informatie is afkomstig van wijkprofessionals. Is in het keuzemenu boven de profielkaart de situatie van 2022 geselecteerd? Dan worden in de tekst de resultaten van 2022 besproken. Is in het keuzemenu boven de profielkaart de ontwikkeling van 2020-2022 geselecteerd? Dan gaat de tekst in op de ontwikkeling van de wijk of buurt ten opzichte van twee jaar geleden. De tekst verandert dus mee met de keuze voor de profielkaart.
- J. **Keuzemenu kerncijfers:** Via het keuzemenu boven de tabel met kerncijfers kiest u of u de cijfers van 2022 wilt zien, of de cijfers van 2020. De cijfers in de tabel onder het keuzemenu passen zich hierop aan.
- K. **Kerncijfers:** In de tabel staan belangrijke kerncijfers over de wijk of buurt. In de witte kolom staan de kerncijfers van de geselecteerde wijk of buurt. In de blauwe kolom staan de kerncijfers van de totale gemeente 's-Hertogenbosch. Voor enkele buurten zijn niet alle kerncijfers beschikbaar. Wanneer dit het geval is, staat er geen waarde achter de indicator in de witte kolom van de buurt.

Afbeelding 2: Voorbeeld wijk- en buurtpagina

A

B

Wijk Binnenstad
i
🏠

Buurt Binnenstad centrum

Binnenstad centrum is het oudste deel van de stad. Rondom de Markt zijn de meeste winkels en uitgaansgelegenheden van de hele gemeente gevestigd. Deze buurt is dan ook een belangrijke trekker voor bezoekers van binnen én buiten de gemeente. Ook zijn er relatief veel historische woningen. Ongeveer de helft van de woningen is vóór 1945 gebouwd. Het gaat hierbij om relatief veel meergezinswoningen, zoals appartementen en bovenwoningen. Bij meer dan de helft van de huishoudens woont iemand alleen. Het gaat om relatief veel jongvolwassenen. De buurt heeft met bijna 6.300 inwoners de meeste inwoners van de wijk Binnenstad.

C

D

E

F

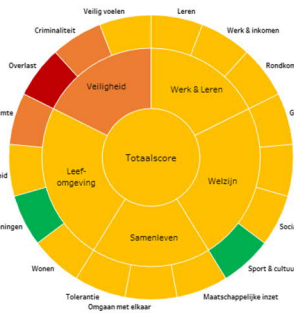
G

H

Kies situatie of ontwikkeling

Situatie 2022
 Ontwikkeling 2020-2022

Bovengemiddeld
 Gemiddeld
 Beneden gemiddeld

Situatie 2022

Binnenstad centrum heeft in 2022 een gemiddelde totaalscore. Eén thema scoort beneden gemiddeld: veiligheid. De bewoners van Binnenstad centrum ervaren meer sociale overlast dan gemiddeld in de gemeente. Ook registreert de politie er relatief veel sociale overlast, jongerenoverlast en misdrijven. In het centrum zorgt de concentratie van veel mensen in een relatief klein gebied met uiteenlopende functies, zoals winkels en horeca, voor meer overlast en criminaliteit. Wijkprofessionals geven aan dat in de Uilenburg een convenant wordt gesloten samen met horeca en bewoners op de thema's bevoorrading, afval, beheer openbare ruimte, geluidshinder en veiligheid.

De overige thema's scoren gemiddeld. Wel vallen er nog enkele deelthema's op. Het deelthema sport & cultuur scoort bovengemiddeld, omdat bewoners meer dan gemiddeld culturele voorstellingen of activiteiten bezoeken. Verder scoort het deelthema voorzieningen bovengemiddeld. Dit komt onder andere omdat bewoners tevreden zijn over het aanbod van voorzieningen in hun buurt. Het deelthema openbare ruimte heeft een beneden gemiddelde score, onder meer omdat het centrum uit relatief veel verharding bestaat en uit weinig groen. Ook zijn de bewoners er minder dan gemiddeld tevreden over de groenvoorzieningen in hun buurt. In lijn met het bestuursakkoord wordt er vanuit de regiegroep Binnenstad daarom geïnvesteerd op de kwaliteit van de openbare ruimte. Ook zijn er bij Stadstoezicht afvalboas benoemd.

Bij de achterliggende indicatoren valt nog op dat veel volwassenen een startkwalificatie hebben en veel bewoners aangeven dat iedereen welkom is in hun buurt. Relatief weinig bewoners geven aan dat er duurzame aanpassingen aan hun woning zijn gedaan.

Kerncijfers

2020
 2022

Inwoners	Binnenstad centrum	's-Hertogenbosch
Aantal inwoners	6.287	156.545
% 0-11 jaar	4%	12%
% 12-17 jaar	2%	6%
% 18-27 jaar	26%	13%
% 28-49 jaar	33%	29%
% 50-74 jaar	28%	32%
% 75 jaar en ouder	7%	8%
% eenpersoonshuishoudens	56%	37%
% eenouderhuishoudens	2%	4%
% overige huishoudens met kinderen	5%	19%
% westerse achtergrond	13%	9%
% niet-westerse achtergrond	8%	12%

Wonen	Binnenstad centrum	's-Hertogenbosch
Aantal woningen	4.172	74.218
% woningen met bouwjaar tot 1945	51%	11%
% nieuwbouwwoningen (vanaf 2005)	6%	18%
% koopwoningen	48%	58%
% eengezinswoningen	15%	61%
Gemiddelde WOZ-waarde	€ 378.000	€ 340.000
Bevolkingsdichtheid (inwoners/ha)	80,1	13,3

Rapportcijfers

	Binnenstad centrum	's-Hertogenbosch
Gelukkig zijn	7,8	7,7
Contact met buurtbewoners	6,7	6,9
Tolerantie in de buurt	7,2	7,1
Woning	7,7	7,9
Woonomgeving	7,5	7,4
Veiligheid in de buurt	6,9	6,9

Werk & inkomen

	Binnenstad centrum	's-Hertogenbosch
Gemiddeld huishoudinkomen	€ 47.200	€ 47.200
% huishoudens met laag inkomen	6%	7%
% bijstandsuitkeringen	3%	6%

I

J

K

6

3. Wijken en buurten

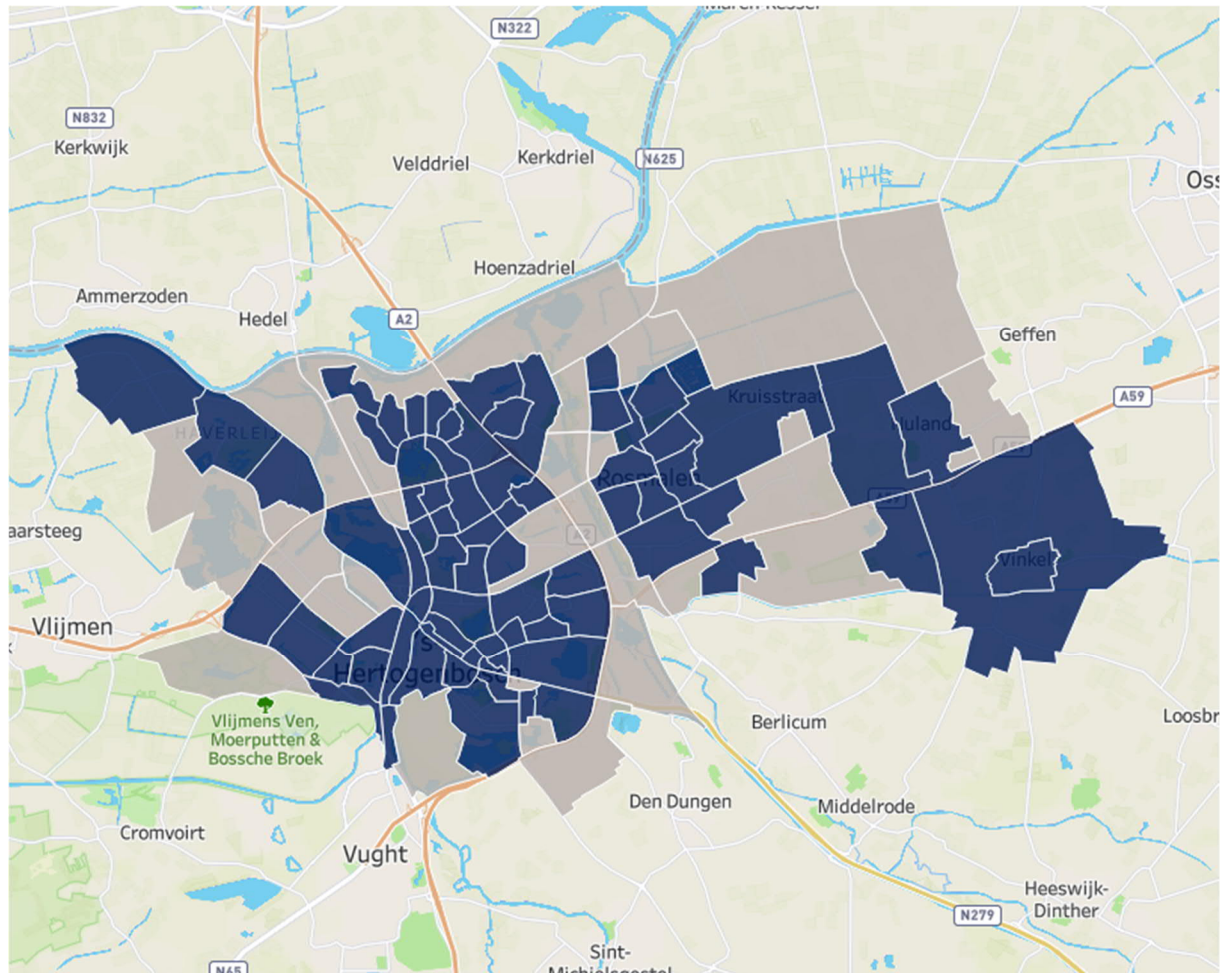
Voor de verwerking van de onderzoeksresultaten wordt uitgegaan van de officiële wijk- en buurtindeling van het CBS. Veel (open) data worden volgens deze indeling vrijgegeven, en ook werkt een groot aantal afdelingen binnen de gemeente volgens deze indeling. Volgens de CBS-indeling bestaat de gemeente 's-Hertogenbosch uit 14 wijken.

Iedere wijk bestaat uit meerdere buurten. In totaal zijn er ruim 100 buurten in de gemeente 's-Hertogenbosch. In de Wijk- en buurtmonitor presenteren we alleen de woonbuurten met meer dan 100 huishoudens. Deze buurten zijn blauw gekleurd op de kaarten in de online monitor. De overige buurten zijn grijs gekleurd.

Twee buurten met minimaal 100 huishoudens zijn niet opgenomen in de Wijk- en buurtmonitor 2022: de Moerputten (West) en Binckhorst (Rosmalen zuid). Dit komt omdat in deze twee buurten te weinig bewoners de vragenlijst hebben ingevuld om betrouwbare uitspraken te kunnen doen (zie hoofdstuk 5).

In bijlage A is een overzichtkaart van alle wijken en buurten in de gemeente opgenomen.

Abbeelding 3: Buurtkaart gemeente 's-Hertogenbosch

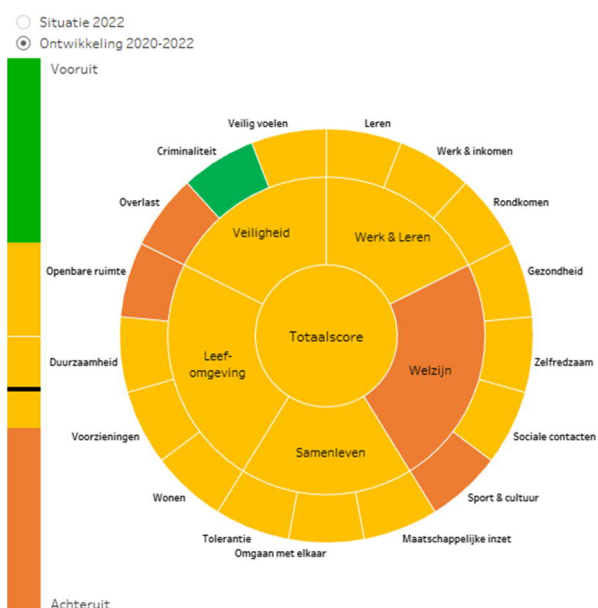
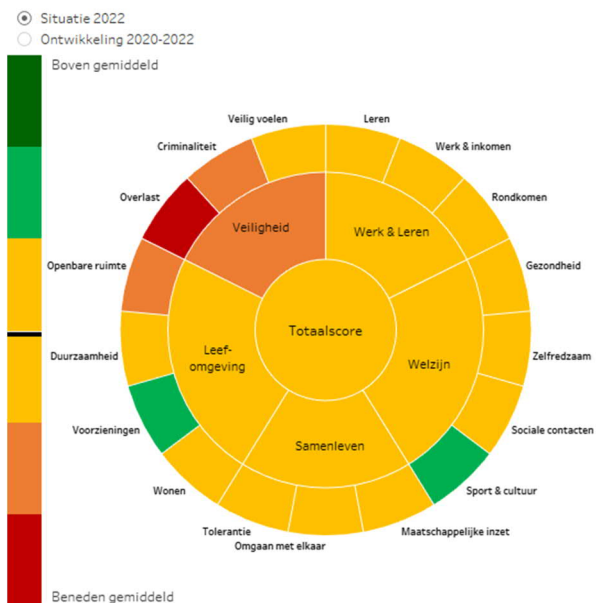

4. Profielkaart Wijk- en buurtmonitor

4.1 Uitleg profielkaart

De uitkomsten van de Wijk- en buurtmonitor worden gepresenteerd aan de hand van zogenaamde profielkaarten. Door deze profielkaarten kunt u in één oogopslag zien hoe een wijk, dorp of buurt ervoor staat. Bij elk gebied beschrijven we de situatie van begin 2022 en de ontwikkeling tussen 2020 en 2022. In het menu boven de profielkaart kunt u kiezen of u de situatie in 2022 of de ontwikkeling tussen 2020-2022 wilt zien.

Afbeelding 4: Profielkaart

Elke profielkaart bestaat uit drie onderdelen:

- De **buitenste ring** bestaat uit 17 deelthema's. Ieder deelthema bestaat uit de gemiddelde score van meerdere achterliggende indicatoren. Deze zijn afkomstig uit verschillende bronnen, zoals inwonersonderzoek of registratiegegevens van de gemeente, CBS of politie. U vindt een overzicht van de indicatoren in hoofdstuk 5. U kunt ook in de online monitor met uw muis over de profielkaart gaan om te zien welke indicatoren bij een deelthema horen.
- De **middelste ring** bestaat uit 5 thema's: werk & leren, welzijn, samenleven, leefomgeving en veiligheid. Ieder thema is gebaseerd op het gemiddelde van drie of vier deelthema's uit de buitenste ring.
- De **middenstip** is de totaalscore voor een wijk of buurt. De score hiervan is gebaseerd op het gemiddelde van de vijf thema's.

De profielkaart wordt van buiten naar binnen opgebouwd: van indicatoren naar een deelthema, van deelthema's naar thema's en van thema's naar een totaalscore.

De kleuren in de profielkaart laten zien hoe een wijk of buurt ervoor staat. De profielkaart voor de situatie 2022 laat zien of een wijk of buurt bovengemiddeld, gemiddeld of beneden gemiddeld scoort. De profielkaart voor de ontwikkeling tussen 2020 en 2022 laat zien of een wijk of buurt in die twee jaar vooruit is gegaan, ongeveer gelijk is gebleven of achteruit is gegaan.

Als u met uw muis over de profielkaart gaat, ziet u in de legenda links van de profielkaart in welke mate de totaalscore, thema of deelthema bovengemiddeld of beneden gemiddeld scoort. Of in welke mate deze vooruit of achteruit is gegaan.

4.2 Berekening profieltaart

Voor de berekening van de profieltaart wordt gebruik gemaakt van indicatoren, deelthema's, thema's en een totaalscore. In deze paragraaf beschrijven we de stappen voor het berekenen van de profieltaarten.

Scheefheidscorrectie

In een ideale situatie zijn de indicatoren normaal verdeeld (zie afbeelding 5). Dat wil zeggen dat de waarden van de buurten gelijkmatig rondom het gemeentelijk gemiddelde is gecentreerd. In de praktijk komt dit zelden voor. Sommige indicatoren vertonen zelfs een zichtbaar scheve verdeling van de buurtwaarden (zie afbeelding 6) die wordt veroorzaakt door zogenaamde 'uitschieters': buurten met uitzonderlijk hoge of uitzonderlijk lage waarden.

De z-scores van de 'uitschieters' beïnvloeden de scores van de deelthema's. Bij deze deelthema's scoort een deel van de buurten 'ruim bovengemiddeld' of 'ruim beneden gemiddeld' met als gevolg dat de overige buurten 'gemiddeld' scoren.

Daarom is er voor gekozen om de scheefheid van alle indicatoren te corrigeren door het toepassen van de 'cube-root' methode op de waarden van de buurten: $x^{\frac{1}{y}}$ waarbij y de correctiefactor (een reëel getal) is.

Het resultaat van de correctie geeft een scheefheidsfactor (skewness) van nagenoeg "0".

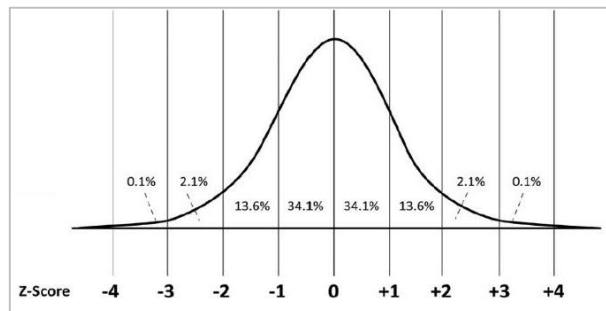
De scheefheidsfactor wordt getoetst met: $\frac{1}{N} \frac{\sum(x-\bar{x})^3}{\sigma^3}$

Standaarddeviatie en z-scores

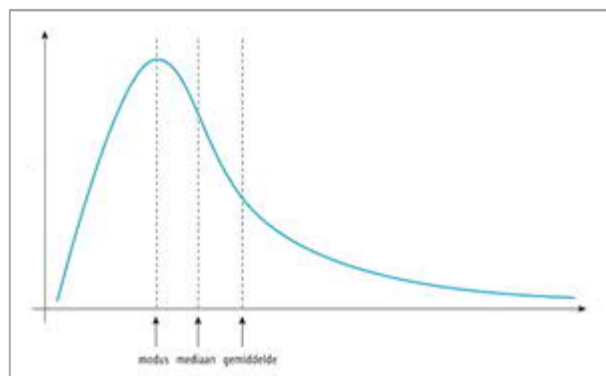
In de Wijk- en buurtmonitor werken we met veel verschillende indicatoren. Deze indicatoren hebben verschillende grootheden (zoals een percentage of rapportcijfer). Om de deelthema's, thema's en totaalscore te kunnen berekenen moeten de waarden van de indicatoren eerst worden gelijkgesteld.

We berekenen allereerst voor alle indicatoren de standaarddeviatie. De standaarddeviatie is een belangrijk begrip in de statistiek. De standaarddeviatie geeft de mate van spreiding van getallen rondom het gemiddelde van deze getallen. Bij een getallenreeks (bijvoorbeeld de rapportcijfers voor gelukkig zijn van alle buurten) is het belangrijk om na te gaan of de getallen dicht bij het gemiddelde liggen, of juist ver van het gemiddelde afliggen.

Afbeelding 5: Normale verdeling

Afbeelding 6: Scheve verdeling

Vervolgens wordt de z-score berekend. Een z-score geeft aan hoeveel standaarddeviaties een observatie (de waarde van een buurt) van het gemiddelde af zit. Dit is dus de plek ten opzichte van het gemiddelde, uitgedrukt in een standaardmaat. Dit heeft als voordeel dat direct te zien is hoe een buurt scoort ten opzichte van alle andere buurten. Het gemiddelde van de z-scores van alle buurten is 0. Hoe verder de z-score van de 0 af zit, hoe groter het verschil met het gemiddelde. Aan de z-score van een buurt is te zien of een buurt boven het gemiddelde (positieve waarde) of onder het gemiddelde (negatieve waarde) zit.

Formule standaarddeviatie: $\sigma = \sqrt{\frac{\sum x^2}{N}}$ Formule z-score: $\frac{(x-\bar{x})}{\sigma}$

De z-scores worden berekend voor:

- Alle indicatoren
- Deelthema's: gemiddelde z-score van de indicatoren
- Thema's: gemiddelde z-score van de deelthema's
- Totaalscore: gemiddelde z-score van de thema's

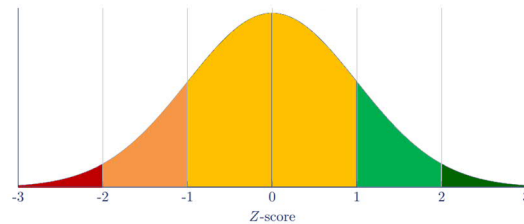
Per stap wordt de standaarddeviatie en z-score opnieuw berekend zodat we de buurten/wijken per indicator, deelthema, thema en totaalscore met elkaar kunnen vergelijken.

Kleurcodering profieltaarten

De inkleuring van de profieltaart gebeurt op basis van de z-scores van de deelthema's, thema's en totaalscore. Op basis van de z-scores wordt de kleuring van de profieltaarten bepaald.

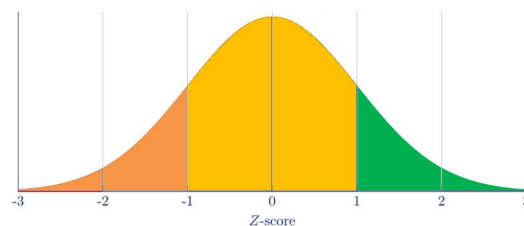
Voor de profieltaarten van de situatie 2022 worden de volgende grenzen gehanteerd:

Ruim bovengemiddeld	>2
Bovengemiddeld	1 – 2
Gemiddeld	-1 – 1
Beneden gemiddeld	-1 – -2
Ruim beneden gemiddeld	<-2

Voor de ontwikkeling wordt de z-score berekend op basis van het verschil tussen de huidige situatie (2022) en de situatie van twee jaar geleden (2020) en de gemiddelde afwijking van de verschillen. Voor de profieltaarten van de ontwikkeling tussen 2020-2022 gelden de volgende grenzen:

Vooruit gegaan	>1
Gelijk gebleven	-1 – 1
Achteruit gegaan	<-1

Missende waarden

We hebben niet voor alle indicatoren van alle buurten gegevens beschikbaar. Dit komt door grenzen die wij zelf hanteren, of door grenzen die aanleverende partijen hanteren.

Wanneer voor een buurt uitspraken worden gedaan over een te kleine groep respondenten/personen dan is de waarde van een indicator gewist. De volgende grenzen zijn per indicator gehanteerd:

- Subjectieve data: <20 respondenten
- Objectieve data: <25 jeugdigen (bij verzuim, voortijdig schoolverlaters)
- Objectieve data: <50 inwoners/huishoudens/woningen

Daarnaast zijn van sommige gegevens niet voor alle buurten gegevens aangeleverd. Dit kan komen doordat de bronhouder andere grenzen hanteert. Dit is het geval bij gegevens van het CBS en UWV.

Deelthema's worden uit verschillende indicatoren opgebouwd. Wanneer meer dan de helft van de indicatoren van een deelthema geen waarde heeft, dan geven we geen kleur aan het betreffende deelthema. Wanneer ten minste de helft van de indicatoren wel een waarde heeft, dan wordt het deelthema berekend aan de hand van het gemiddelde van de indicatoren waarvoor wel een waarde bekend is.

Voor enkele indicatoren zijn geen gegevens uit het verleden beschikbaar. Bijvoorbeeld omdat dit een nieuwe vraag in de vragenlijst is. Voor deze indicatoren kunnen we geen ontwikkeling laten zien. Als er voor minimaal de helft van de indicatoren ontwikkelingen berekend kunnen worden, wordt dit in de profielkaart gepresenteerd.

In hoofdstuk 5 staat per indicator aangegeven over welke jaren gegevens worden meegenomen. Als hierbij maar één jaartal wordt genoemd, dan is deze indicator niet meegenomen bij het berekenen van ontwikkelingen.

5. Gebruikte gegevens

De analyse van de Wijk- en buurtmonitor is uitgevoerd begin 2022. Daarbij is gebruik gemaakt van de op dat moment meest recente cijfers.

De Wijk- en buurtmonitor maakt gebruik van veel verschillende gegevens. Deze zijn afkomstig van verschillende bronnen. Denk bijvoorbeeld aan gegevens van de gemeente, UWV Werkbedrijf, de politie en het CBS. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van inwonersonderzoek; zo'n 5.350 inwoners vulden de vragenlijst Leefbaarheid & Veiligheid in. In deze vragenlijst komen vragen aan bod over bijvoorbeeld gelukkig zijn, gezondheid, vrije tijd, leefbaarheid en veiligheid (zie bijlage B).

Bij de vragenlijst streven we per buurt naar minimaal 60 respondenten of naar 20% van de huishoudens met een ondergrens van 20 respondenten. Op de aandachtsbuurten¹ is extra ingezet, daar streven we naar 100 respondenten. Het lukt echter niet om voor alle buurten deze respons te halen. We hanteren daarom de volgende richtlijnen voor we buurten opnemen in de Wijk- en buurtmonitor:

- Minimaal 40 respondenten voor buurten met meer dan 250 huishoudens²
- Minimaal 20 respondenten voor buurten met 100 – 250 huishoudens
- Minimaal 20% respons³

Uiteindelijk is ervoor gekozen twee buurten niet mee te nemen in de Wijk- en buurtmonitor: de Moerputten (West) en Binckhorst (Rosmalen zuid). Dit komt omdat in deze twee buurten te weinig bewoners de vragenlijst hebben ingevuld om betrouwbare uitspraken te kunnen doen (<20 respondenten).

In de volgende paragrafen staan de indicatoren die zijn meegenomen in de Wijk- en buurtmonitor. Per indicator staat vermeld uit welke bron deze afkomstig is, en over welke jaren de data gaan. In de eerste vijf paragrafen wordt per thema in de profielkaart aangegeven welke indicatoren hierbij behoren. In de laatste paragraaf volgen de kerncijfers. Zoals in hoofdstuk 4 beschreven kunt u in de online monitor met uw muis over de profielkaart gaan om te zien welke indicatoren bij een deelthema horen.

---

¹ De Gestelse buurt, Hinthamerpoort zuid, de Hambaken, de Sprookjesbuurt, de Muziekinstrumentenbuurt, de Edelstenenbuurt, Orthen west en Boschveld. Daarnaast is er ook extra ingezet op de Schutskamp en de Kruiskamp.

² Dit wordt voor 2 buurten niet gehaald: Heeseind (29 respondenten voor 284 huishoudens) en Vinkeloord (27 respondenten voor 295 huishoudens). Het lagere aantal respondenten in deze buurten komt deels doordat we in Nuland en Vinkel minder inwoners kunnen benaderen, doordat er in deze relatief kleine wijken tegelijkertijd ook voor andere onderzoeken inwoners worden benaderd. Huishoudens ontvangen maximaal 1 uitnodiging voor 1 onderzoek. Omdat in deze buurten meer dan 20 respondenten de vragenlijst hebben ingevuld, nemen we deze buurten wel mee in de Wijk- en buurtmonitor.

³ Dit wordt niet in alle buurten gehaald: Grevelingen (19%), Aawijk noord (18%), de Slagen (18%), de Haren (19%), de Hambaken (17%), de Sprookjesbuurt (16%), de Muziekinstrumentenbuurt (15%), de Edelstenenbuurt (17%), Orthen west (19%), Boschveld (19%), de Schutskamp (18%), de Kruiskamp (18%) en Vinkeloord (19%). Behalve in Vinkeloord hebben in alle buurten minimaal 50 respondenten de vragenlijst ingevuld, waardoor we deze buurten wel meenemen in de Wijk- en buurtmonitor.

5.1 Thema: Werk & leren

Het thema 'werk & leren' gaat over de sociaal-economische situatie van onze inwoners/huishoudens. Factoren die hierbij een rol spelen zijn bijvoorbeeld opleidingsniveau, inkomen en vermogen. Vanuit wetenschappelijk onderzoek is bekend dat er verschillen zijn naar sociaal-economische situatie en bijvoorbeeld gezondheid, leefstijl en woonomgeving.

Leren

Indicator	Omschrijving	Bron	Jaar
% schoolverzuim	% jeugd waarvan minimaal eenmaal verzuim is gemeld excl. verlof onder leerplichtigen in de leeftijd van 5 t/m 17 jaar	Key2Jongeren	Schooljaar 2020/2021 2018/2019
% voortijdig schoolverlaters	% voortijdig schoolverlaters in de leeftijd van 12 t/m 22 jaar, die in een bepaald schooljaar het onderwijs verlaten zonder startkwalificatie. Een startkwalificatie is minimaal een mbo-2, havo of vwo diploma	Key2Jongeren	Schooljaar 2019/2020 2017/2018
% volwassenen met startkwalificatie	% volwassenen met middelbaar of hoog opleidingsniveau (minimaal een mbo-2, havo of vwo niveau)	CBS Statline	2020 2019

Werk & inkomen

Indicator	Omschrijving	Bron	Jaar
% werkzoekenden zonder baan	% geregistreerde werkzoekenden van 15 tot 75 jaar met een WW-uitkering, bijstandsuitkering, Wajong-uitkering, WGA-uitkering, WAO-uitkering en dienstverlening van UWV of gemeente ontvangen, of een actief cv op werk.nl hebben	UWV werkbedrijf	2020 2018
% huishoudens met een bijstandsuitkering	% bijstandsuitkeringen (BUIG) t.o.v. totaal aantal huishoudens tot de AOW-leeftijd	WeenerXL	2022 2020
SES-WOA	Numerieke indicator voor de sociaal-economische status van een wijk/buurt o.b.v. welvaart, opleidingsniveau en arbeidsverleden van huishoudens	CBS	2019 2017

Rondkomen

Indicator	Omschrijving	Bron	Jaar
Moeite met rondkomen	Buurtscore voor respondenten die aangeven dat hun huishouden de afgelopen 12 maanden enige of grote moeite heeft gehad om financieel rond te komen	Vragenlijst Leefbaarheid & Veiligheid	2021 2019
% huishoudens met schulddienstverlening	% cliënten met schulddienstverlening t.o.v. totaal aantal huishoudens	WeenerXL	2022 2020

5.2 Thema: Welzijn

We willen dat het lichamelijk, mentaal en sociaal goed gaat met onze inwoners. We willen dat zij gezond en gelukkig zijn, tijd hebben voor ontspanning en voldoende sociale contacten hebben.

Gezondheid

Indicator	Omschrijving	Bron	Jaar
Ervaren gezondheid	Buurtscore voor 'Wat vindt u over het algemeen van uw eigen gezondheid?'	Vragenlijst Leefbaarheid & Veiligheid	2021 2019
Rapportcijfer gezond leven	Gemiddeld rapportcijfer voor gezond leven	Vragenlijst Leefbaarheid & Veiligheid	2021 2019
Rapportcijfer geluk	Gemiddeld rapportcijfer voor gelukkig zijn	Vragenlijst Leefbaarheid & Veiligheid	2021 2019

Zelfredzaamheid

Indicator	Omschrijving	Bron	Jaar
Schaalscore zelfredzaamheid	Schaalscore zelfredzaamheid o.b.v. stellingen: <ul style="list-style-type: none"> Ik kan alles goed aan Ik kan prima voor mezelf opkomen Als ik een probleem heb, weet ik meestal hoe ik dit kan oplossen	Vragenlijst Leefbaarheid & Veiligheid	2021 2019

Sociale contacten

Indicator	Omschrijving	Bron	Jaar
Voldoende sociale contacten	Buurtscore voor 'Vindt u dat u voldoende sociale contacten heeft?'	Vragenlijst Leefbaarheid & Veiligheid	2021 2019
% dat voor hulp terecht kan bij sociaal netwerk	Kunt u bij familie, vrienden en/of buurtbewoners terecht voor hulp in het dagelijks leven? (% ja, ik maak hier gebruik van + % ja, ik kan hier terecht maar heb op dit moment geen hulp nodig)	Vragenlijst Leefbaarheid & Veiligheid	2021 2019

Sport & cultuur

Indicator	Omschrijving	Bron	Jaar
% sport	% respondenten dat minimaal één keer per maand sport	Vragenlijst Leefbaarheid & Veiligheid	2021 2019
% bezoek culturele voorstellingen of activiteiten	% respondenten dat de afgelopen 12 maanden een bezoek heeft gebracht aan min. één van de onderstaande voorstellingen of activiteiten: <ul style="list-style-type: none"> Toneel, cabaret, musical, dans- of balletvoorstelling Film in bioscoop of filmhuis Muziekconcert Dance- of houseparty Musea, galerieën, tentoonstellingen	Vragenlijst Leefbaarheid & Veiligheid	2021 2019

5.3 Thema: Samenleven

Het thema samenleven gaat over de voorwaarden in een buurt, die sociale contacten en verbondenheid tussen bewoners mogelijk maken. Hoe gaan inwoners met elkaar om? Voelen zij zich verbonden met hun omgeving? Maar het thema gaat ook over meedoen in de samenleving. Mensen die actief deelnemen aan de samenleving versterken de sociale banden en vergroten hun netwerk.

Maatschappelijke inzet

Indicator	Omschrijving	Bron	Jaar
% vrijwilligers	% respondenten dat wel eens vrijwilligerswerk doet	Vragenlijst Leefbaarheid & Veiligheid	2021 2019
% actieve inzet in de buurt	% respondenten dat de afgelopen 12 maanden actief is geweest om de buurt te verbeteren	Vragenlijst Leefbaarheid & Veiligheid	2021 2019
Medeverantwoordelijk voelen voor buurt	Buurtscore voor 'ik voel mij medeverantwoordelijk voor de leefbaarheid in mijn buurt'	Vragenlijst Leefbaarheid & Veiligheid	2021 2019

Omgaan met elkaar

Indicator	Omschrijving	Bron	Jaar
Schaalscore sociale cohesie	Schaalscore sociale cohesie o.b.v. stellingen: <ul style="list-style-type: none"> De mensen in mijn buurt kennen elkaar nauwelijks De mensen in mijn buurt gaan op een prettige manier met elkaar om Ik woon in een gezellige buurt waar mensen elkaar helpen⁴ Ik voel mij thuis bij de mensen die in mijn buurt wonen 	Vragenlijst Leefbaarheid & Veiligheid	2021 2019
Rapportcijfer contact met buurtbewoners	Gemiddeld rapportcijfer contact met buurtbewoners	Vragenlijst Leefbaarheid & Veiligheid	2021 2019

Tolerantie

Indicator	Omschrijving	Bron	Jaar
Rapportcijfer tolerantie	Gemiddeld rapportcijfer tolerantie in de buurt	Vragenlijst Leefbaarheid & Veiligheid	2021 2019
Tevredenheid over bevolkingssamenstelling	Buurtscore voor 'ik ben tevreden met de bevolkingssamenstelling in mijn buurt'	Vragenlijst Leefbaarheid & Veiligheid	2021 2019
Iedereen welkom in buurt	Buurtscore voor 'in mijn buurt is iedereen welkom, ongeacht uiterlijk, afkomst, seksuele voorkeur, politieke overtuiging, etc.'	Vragenlijst Leefbaarheid & Veiligheid	2021

⁴ Deze stelling is aangepast van 'ik woon in een gezellige buurt waar mensen elkaar helpen en dingen samen doen' in 2019 naar 'ik woon in een gezellige buurt waar mensen elkaar helpen' in 2021. Deze aanpassing werd gedaan in de veiligheidsmonitor van het CBS, en deze lijn hebben wij gevolgd in de gemeentelijke vragenlijsten. Door de wijziging in formulering wordt de vraag in 2021 anders beantwoord dan in 2019. Voor de ontwikkeling tussen 2019 en 2021 wordt daarom gekeken naar de schaalscore op basis van de drie overige stellingen. Voor de huidige situatie van 2021 wordt wel gebruik gemaakt van de schaalscore op basis van de vier stellingen.

5.4 Thema: Leefomgeving

Het thema leefomgeving gaat over het prettig wonen in de eigen woonomgeving. Zijn onze inwoners tevreden over hun woning? Wat vinden zij van hun woonomgeving en voorzieningen in de buurt? Verder streven we als gemeente naar een duurzame leefomgeving. Vinden onze inwoners duurzaamheid belangrijk en wat doen zij hieraan?

Wonen

Indicator	Omschrijving	Bron	Jaar
Rapportcijfer woning	Gemiddeld rapportcijfer woning	Vragenlijst Leefbaarheid & Veiligheid	2021 2019 2017
Rapportcijfer woonomgeving	Gemiddeld rapportcijfer woonomgeving	Vragenlijst Leefbaarheid & Veiligheid	2021 2019 2017

Voorzieningen

Indicator	Omschrijving	Bron	Jaar
Tevredenheid over aanbod van voorzieningen in de buurt	Buurtscore voor 'er is een goed aanbod van voorzieningen in mijn buurt'	Vragenlijst Leefbaarheid & Veiligheid	2021 2019
Afstand tot huisartsenpraktijk	Gemiddelde afstand voor inwoners van hun woonadres naar de dichtstbijzijnde huisartsenpraktijk	CBS	2020 2018
Afstand tot grote supermarkt	Gemiddelde afstand voor inwoners van hun woonadres naar de dichtstbijzijnde grote supermarkt	CBS	2020 2018

Opmerkingen met betrekking tot afstand tot voorzieningen:

De afstand wordt per inwoner berekend. Op basis hiervan wordt de gemiddelde afstand van het woonadres van inwoners naar de dichtstbijzijnde voorziening berekend per wijk/buurt. De afstand tot voorzieningen wordt berekend over de verharde, door auto's te gebruiken wegen, dus niet over fiets- of voetpaden. Er wordt geen rekening gehouden met éénrichtingswegen of overige rijverboden.

De afstand tot voorzieningen kan wijzigen door bijvoorbeeld:

- Wijzigingen van voorzieningen (nieuw, gesloten, verhuisd)
- Wijzigingen in woningaanbod (sloop, nieuwbouw)
- Wijzigingen in aantal inwoners (zoals verjonging of vergrijzing in een buurt)
- Wijzigingen in verkeerssituaties/routes naar een voorziening

Duurzaamheid

Indicator	Omschrijving	Bron	Jaar
% vindt duurzaamheid belangrijk	% respondenten dat duurzaamheid belangrijk vindt	Vragenlijst Leefbaarheid & Veiligheid	2021 2019
Gedrag duurzaamheid	Wat doet u zelf aan duurzaamheid? Multiple response score voor: <ul style="list-style-type: none"> Energie besparen in de eigen woning Zo milieuvriendelijk reizen Afval scheiden Hergebruik van producten Voeding aanpassen 	Vragenlijst Leefbaarheid & Veiligheid	2021 2019
Duurzame aanpassingen aan woning	Wat doet u zelf aan duurzaamheid? Multiple response score voor: <ul style="list-style-type: none"> Energiezuiniger maken van de eigen woning Zelf energie opwekken Een groene tuin 	Vragenlijst Leefbaarheid & Veiligheid	2021 2019
Aardgasverbruik	Gemiddeld aardgasverbruik van alle woningen (m3)	Regionale klimaatmonitor	2020 2018

Openbare ruimte

Indicator	Omschrijving	Bron	Jaar
Tevredenheid met groenvoorzieningen	Buurtscore voor tevredenheid met groenvoorzieningen in de buurt	Vragenlijst Leefbaarheid & Veiligheid	2021 2019
Schaalscore verloedering	Schaalscore fysieke verloedering samengesteld uit de indicatoren: <ul style="list-style-type: none"> Rommel op straat Vernieling van straatmeubilair Bekladde muren of gebouwen Hondenpoep 	Vragenlijst Leefbaarheid & Veiligheid	2021 2019
Verhouding oppervlakte groen / verharding	Verhouding tussen het % groen (zoals struiken, groenvoorzieningen en bos, excl. agrarische grond) en het % verharding (zoals gebouwen, wegen en bestrating)	BGT	2022

5.5 Thema: Veiligheid

Het thema veiligheid gaat over jezelf veilig voelen in je buurt. Maar ook over het plaatsvinden van sociale overlast en criminaliteit in de buurt. De leefbaarheid en veiligheid van wijken en buurten kan onder druk komen te staan door verschillende vormen van overlast, geweld en vermogenscriminaliteit.

Overlast

Indicator	Omschrijving	Bron	Jaar
Schaalscore sociale overlast	Schaalscore sociale overlast samengesteld uit de indicatoren: <ul style="list-style-type: none"> • Dronken mensen op straat • Drugsgebruik of drugshandel • Overlast van buurtbewoners • Mensen die op straat worden lastiggevallen • Overlast van rondhangende jongeren 	Vragenlijst Leefbaarheid & Veiligheid	2021 2019
Politiregistraties sociale overlast	Aantal door politie geregistreerde incidenten per 1.000 inwoners van: <ul style="list-style-type: none"> • Alcohol- en drugsoverlast • Overlast van verwarde/overspannen personen • Overlast zwervers/daklozen 	Politie	2021 2019
Politiregistraties overlast jeugd	Aantal door politie geregistreerde incidenten van overlast jeugd per 1.000 inwoners	Politie	2021 2019

Criminaliteit

Indicator	Omschrijving	Bron	Jaar
Schaalscore vermogensdelicten	Schaalscore vermogensdelicten samengesteld uit de indicatoren: <ul style="list-style-type: none"> • Diefstal van (elektrische) fietsen • Diefstal uit auto's of diefstal van auto-onderdelen • Woninginbraak 	Vragenlijst Leefbaarheid & Veiligheid	2021 2019
Schaalscore geweldsdelicten	Schaalscore geweldsdelicten samengesteld uit de indicatoren: <ul style="list-style-type: none"> • Zakkenrollen/beroving • Bedreiging • Mishandeling 	Vragenlijst Leefbaarheid & Veiligheid	2021 2019
Politiregistraties misdrijven	Totaal aantal door politie geregistreerde misdrijven (strafbare feiten) per 1.000 inwoners	Politie	2021 2019
Politiregistraties High Impact Crimes	Aantal door politie geregistreerde misdrijven van High Impact Crimes per 1.000 inwoners: <ul style="list-style-type: none"> • Woninginbraken • Straatroven • Overvallen • Geweldsmisdrijven 	Politie	2021 2019

Veilig voelen

Indicator	Omschrijving	Bron	Jaar
Rapportcijfer veiligheid	Gemiddeld rapportcijfer veiligheid in de buurt	Vragenlijst Leefbaarheid & Veiligheid	2021 2019
Onveilig voelen	Buurtscore voor 'hoe vaak voelt u zich onveilig in uw eigen buurt?'	Vragenlijst Leefbaarheid & Veiligheid	2021 2019
Perceptie criminaliteit	Buurtscore voor 'hebt u het idee dat er veel, weinig of geen criminaliteit is in uw buurt?'	Vragenlijst Leefbaarheid & Veiligheid	2021 2019

5.6 Kerncijfers

U kunt van elke wijk en buurt een aantal kerncijfers bekijken. Deze cijfers gaan over de onderwerpen: inwoners, werk & inkomen en wonen. Wie wonen er in de wijk/buurt? En hoe ziet de wijk/buurt eruit? De lezer kan de kerncijfers gebruiken om verschillende gebieden te typeren en te vergelijken. U kunt de cijfers vergelijken met 's-Hertogenbosch of met een andere wijk of buurt. Daarnaast nemen we bij de kerncijfers ook een aantal rapportcijfers op die tot de verbeelding spreken.

Onderwerp	Indicator	Bron	Jaar
Inwoners	Aantal inwoners	BRP ⁵	2022, 2020
	% 0 – 11 jaar	BRP	2022, 2020
	% 12 – 17 jaar	BRP	2022, 2020
	% 18 – 27 jaar	BRP	2022, 2020
	% 28 – 49 jaar	BRP	2022, 2020
	% 50 – 74 jaar	BRP	2022, 2020
	% 75 jaar en ouder	BRP	2022, 2020
	% eenpersoonshuishoudens	BRP	2022, 2020
	% eenouderhuishoudens	BRP	2022, 2020
	% overige huishoudens met kinderen	BRP	2022, 2020
	% westerse achtergrond	BRP	2022, 2020
% niet-westerse achtergrond	BRP	2022, 2020	
Werk & inkomen	Gemiddeld besteedbaar huishoudinkomen	IIV / CBS ⁶ (tabel 4.1)	2019, 2017
	% huishoudens met een laag inkomen	IIV / CBS (tabel 5.1)	2020*, 2018
	% bijstandsuitkeringen	WeenerXL	2022, 2020
Wonen	Aantal woningen	Woningmarktmonitor	2022, 2020
	% woningen met bouwjaar tot 1945	Woningmarktmonitor	2022, 2020
	% nieuwbouwwoningen (vanaf 2005)	Woningmarktmonitor	2022, 2020
	% koopwoningen	Woningmarktmonitor	2022, 2020
	% eengezinswoningen	Woningmarktmonitor	2022, 2020
	Gemiddelde WOZ-waarde	Woningmarktmonitor	2021, 2019
	Bevolkingsdichtheid (inwoners/ha)	O&S	2022, 2020
Rapportcijfers	Gelukkelijk zijn	Vragenlijst L&V	2021, 2019
	Contact met buurtbewoners	Vragenlijst L&V	2021, 2019
	Tolerantie in de buurt	Vragenlijst L&V	2021, 2019
	Woning	Vragenlijst L&V	2021, 2019
	Woonomgeving	Vragenlijst L&V	2021, 2019
	Veiligheid in de buurt	Vragenlijst L&V	2021, 2019

* voorlopige cijfers

⁵ BRP: Basisregistratie personen

⁶ IIV / CBS: Integraal inkomens- en vermogensonderzoek van het Centraal Bureau voor de Statistiek

6. Ontwikkelingen 2020 - 2022

In de Wijk- en buurtmonitor worden naast de situatie van begin 2022, ook de ontwikkelingen ten opzichte van begin 2020 gepresenteerd. Hierbij komen voor het eerst op buurtniveau (mogelijke) gevolgen van de coronapandemie en de maatregelen om verspreiding tegen te gaan aan bod. Bij enkele deelthema's zijn (enigszins) opvallende ontwikkelingen te zien. Bijvoorbeeld omdat relatief veel buurten vooruit zijn gegaan en weinig buurten achteruit, of andersom (zie tabel 1). Voor deze deelthema's hebben we allereerst gekeken bij welke indicatoren de ontwikkelingen zich voordoen. Daarnaast zijn we nagegaan of deze ontwikkelingen zich ook voordoen in andere lokale, regionale en/of landelijke onderzoeken en wat mogelijke oorzaken hiervoor zijn.

Tabel 1: Hoeveel buurten zijn per deelthema vooruit/gelijk/achteruit gegaan tussen 2020 en 2022

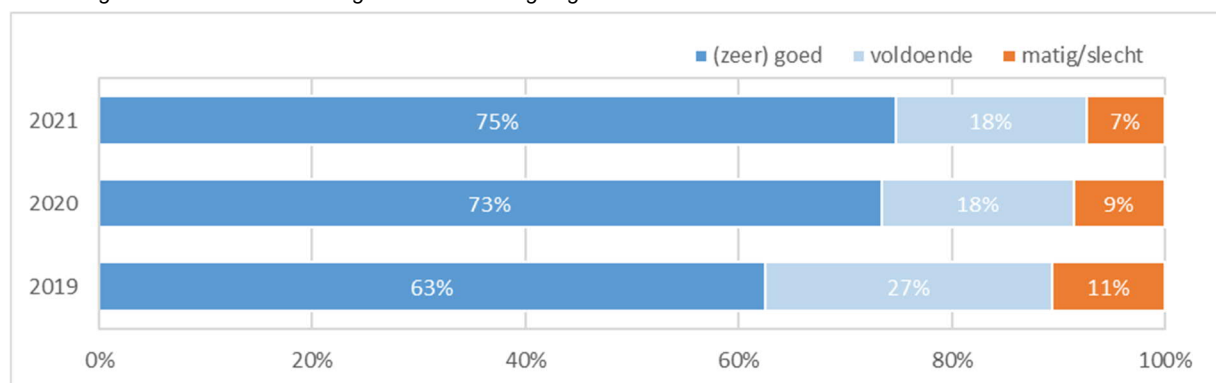
	Vooruit	Gelijk	Achteruit
Gezondheid	24	47	4
Zelfredzaamheid	0	46	29
Sociale contacten	19	52	4
Sport & cultuur	1	49	25
Duurzaamheid	21	51	3
Openbare ruimte	3	53	19
Overlast	1	56	18
Criminaliteit	12	63	0

6.1 Gezondheid

Bij het deelthema gezondheid valt op dat 24 buurten tussen 2020 en 2022 vooruit zijn gegaan, en maar 4 buurten achteruit. Dit lijkt opvallend in relatie tot de coronapandemie, waarbij veel mensen corona hebben gehad en gemiddeld in Nederland 1 op de 8 coronapatiënten last heeft van long covid⁷.

Dat het deelthema gezondheid bij meerdere buurten vooruit is gegaan komt onder andere omdat bewoners hun gezondheid beter beoordelen. Kijken we naar de vraag 'Wat vindt u over het algemeen van uw eigen gezondheid?', dan valt op dat dit gemiddeld in de gemeente 's-Hertogenbosch in 2020 en 2021 positiever wordt beantwoord dan in 2019.

Afbeelding 7: Wat vindt u over het algemeen van uw eigen gezondheid?

Bron: Leefbaarheid & Veiligheid 2019 en 2021, Sport & Welzijn 2020

⁷ Bron: [https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736\(22\)01214-4/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736(22)01214-4/fulltext)

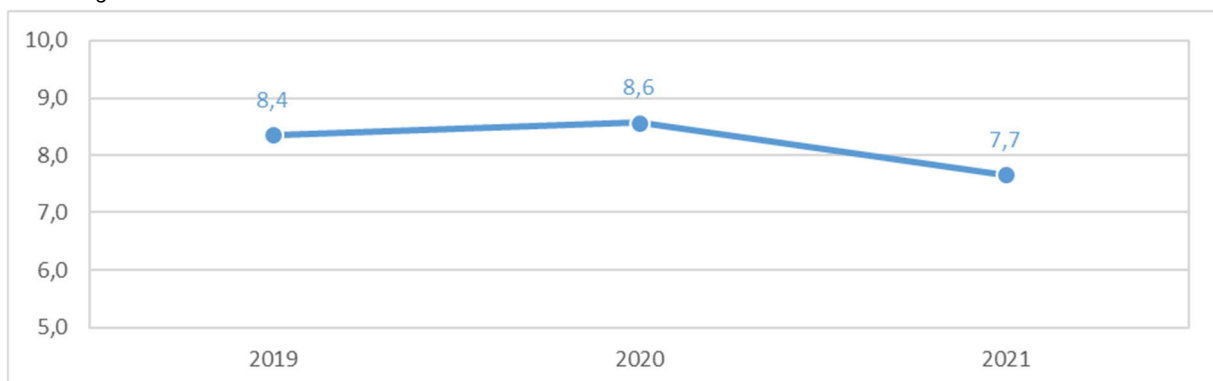
Ook in andere onderzoeken is te zien dat mensen hun gezondheid beter beoordelen. Volgens de GGD gezondheidsmonitor⁸ gaf in de gemeente 's-Hertogenbosch in 2016 75% van de volwassenen en ouderen aan dat hun gezondheid goed of zeer goed is. Dit nam toe tot 78% in 2020. Ook gemiddeld in Nederland is tussen 2016 en 2020 een verbetering te zien (ook van 75% naar 78%). Het CBS geeft eveneens aan dat meer mensen in het tweede kwartaal van 2020 positiever zijn over hun gezondheid dan in hetzelfde kwartaal in de jaren ervoor⁹.

Externe onderzoeken laten ook zien dat met name jongeren en alleenstaande ouderen het mentaal zwaar hebben gehad tijdens de coronaperiode. Zij werden geraakt door de crisis en bijbehorende maatregelen¹⁰. Er zit in de Wijk- en buurtmonitor geen indicator met betrekking tot de mentale gezondheid. De indicator die hierbij het meeste in de buurt komt, is het rapportcijfer voor gelukkig zijn. Dit cijfer is gemiddeld in de gemeente tussen 2019 en 2021 gelijk gebleven, met een 7,7.

6.2 Zelfredzaamheid

Bij het deelthema zelfredzaamheid valt op dat 29 buurten tussen 2020 en 2022 achteruit zijn gegaan, en geen enkele buurt vooruit. Voor dit deelthema wordt gebruik gemaakt van de schaalscore zelfredzaamheid. Deze schaalscore wordt berekend aan de hand van de stellingen: 'Ik kan alles goed aan', 'Ik kan prima voor mijzelf opkomen' en 'Als ik een probleem heb, weet ik meestal hoe ik dit kan oplossen'. Gemiddeld in de gemeente 's-Hertogenbosch was de schaalscore voor zelfredzaamheid in 2021 lager dan in 2019 en 2020. Dit komt met name omdat mensen een lager oordeel geven voor 'ik kan alles goed aan'. Hierbij wordt minder vaak 'helemaal mee eens' geantwoord en vaker 'mee eens'.

Afbeelding 8: Schaalscore zelfredzaamheid

Bron: Leefbaarheid & Veiligheid 2019 en 2021, Sport & Welzijn 2020

De stellingen over zelfredzaamheid zijn alleen opgenomen in onze gemeentelijke vragenlijsten, waardoor het moeilijk is om een vergelijking te maken met andere (landelijke) onderzoeken. In de GGD gezondheidsmonitor zijn vragen opgenomen over de mate van regie dat men in het eigen leven ervaart. In de gemeente 's-Hertogenbosch gaf in 2016 89% aan matig tot veel regie over het eigen leven te hebben. In 2020 was dit met 90% niet veel veranderd. Landelijk zijn de cijfers ongeveer hetzelfde. Maar in deze periode (tot en met 2020) zagen we ook nog geen veranderingen voor de schaalscore zelfredzaamheid. Er zijn geen soortgelijke gegevens voor 2021 terug te vinden.

⁸ Bron: <https://statline.rivm.nl>

⁹ Bron: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/35/in-tweede-kwartaal-2020-positiever-over-eigen-gezondheid>

¹⁰ Bron: <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/statistische-trends/2021/ervaren-impact-corona-op-mentale-gezondheid-en-leefstijl>

Mogelijk zijn de langdurige coronamaatregelen van invloed op de zelfredzaamheid van mensen. Deze extern opgelegde maatregelen komen dicht bij je persoonlijke levenssfeer, waardoor je mogelijk een stukje regie kwijtraakt. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de sluitingen van scholen, kinderdagverblijven, bedrijven en instellingen, en onzekerheden die dit met zich meebracht. Dit kan van invloed zijn op hoe mensen vragen als 'ik kan alles goed aan' beantwoorden.

6.3 Sociale contacten

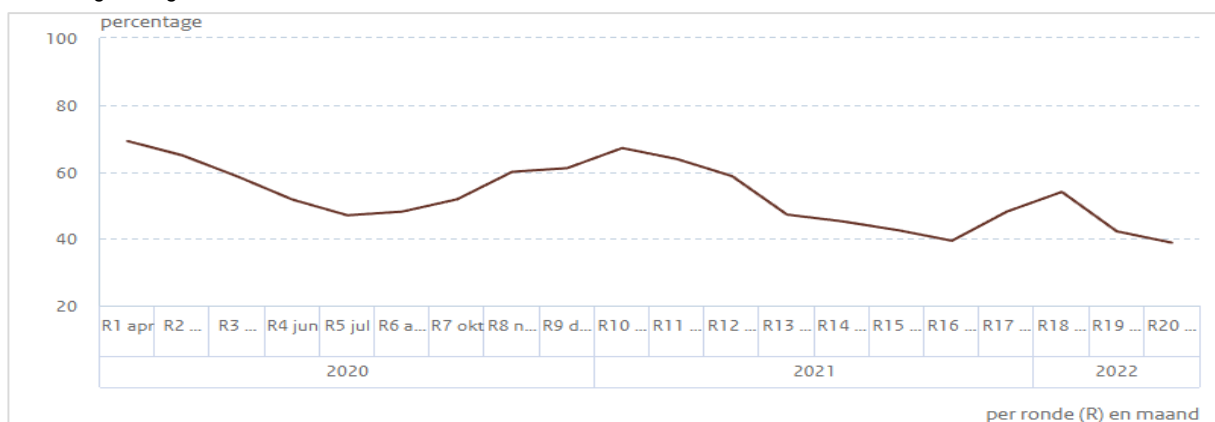
Bij het deelthema sociale contacten valt op dat tussen 2020 en 2022 19 buurten vooruit zijn gegaan en 4 buurten achteruit. Dit is opvallend omdat er onder andere in het nieuws vaak werd gesproken over eenzaamheid tijdens de coronapandemie.

Het deelthema is onder andere verbeterd omdat meer mensen aangeven voor hulp terecht te kunnen bij familie, vrienden of buurtbewoners. Dit steeg tussen 2019 en 2021 van 77% naar 80%. Hierbij geven meer mensen aan dat zij hier ook daadwerkelijk gebruik van maken (resp. 16% en 20%). Deze stijging komt mogelijk door de coronapandemie, zoals bijvoorbeeld een boodschap doen voor familie of burens als iemand corona heeft of het opvangen van kinderen in tijden dat scholen gesloten waren. In het gemeentelijke digipanel over de gevolgen van corona (januari 2021) gaf in januari 2021 32% van de respondenten aan dat zij hulp geven aan mensen in hun directe omgeving¹¹.

Ook geven ten opzichte van 2019 in 2021 iets meer mensen aan dat zij voldoende sociale contacten hebben (resp. 72% en 74%). Wel was dit in 2020 in het onderzoek Sport & Welzijn lager dan in andere jaren (64%). In het gemeentelijke digipanel over de gevolgen van corona (januari 2021) blijkt dat meer mensen zich wel eens eenzaam voelden dan in voorgaande metingen tijdens de coronapandemie. 40% van de respondenten gaf aan dat zij zich eenzamer voelden in vergelijking met voor corona.

Het RIVM doet sinds maart 2020 regelmatig onderzoek welke gevolgen de coronapandemie heeft voor het welbevinden van mensen. Aan de deelnemers is een aantal stellingen voorgelegd om hun eenzaamheid te meten. In het begin van de coronapandemie (april 2020 (R1)) voelde 69% zich enigszins/sterk eenzaam. Dit nam af in de zomermaanden van 2020, waarna het weer toenam in de wintermaanden van 2020/2021. Vervolgens neemt dit weer af tot 39% in oktober 2021 (R16)¹². Dit is lager dan in oktober 2020 (52%). Deze resultaten zijn in lijn met de gemeentelijke resultaten die we gebruiken voor de Wijk- en buurtmonitor.

Afbeelding 9: Enigszins/sterk eenzaam

Bron: RIVM

¹¹ Bron: https://www.s-hertogenbosch.nl/fileadmin/Website/Onderzoek_en_Statistiek/Rapport_gevolgen_corona_derde_meting.pdf

¹² Bron: <https://www.rivm.nl/gedragsonderzoek/maatregelen-welbevinden/welbevinden-en-leefstijl>

6.4 Sport & cultuur

Bij het deelthema sport & cultuur valt op dat 25 buurten tussen 2020 en 2022 achteruit zijn gegaan en 1 buurt vooruit. Dit komt vooral omdat de cultuurdeelname is afgenomen. Eind 2019 gaf 81% van de inwoners van de gemeente 's-Hertogenbosch aan in het afgelopen jaar een culturele voorstelling of activiteit te hebben bezocht. In 2021 is dit afgenomen naar 61%. Deze afname is (deels) te verklaren door de coronamaatregelen. Tijdens de coronapandemie waren musea, theaters, bioscopen, clubs en verenigingen (tijdelijk) gesloten of onder voorwaarden open. Festivals en evenementen gingen grotendeels niet door.

Ook uit landelijk onderzoek blijkt dat kunst- en cultuurdeelname is gedaald. Waar in 2018 nog 94 procent van de Nederlanders ten minste eenmaal een bezoek bracht aan cultuur, is dat in 2020 gezakt naar 84 procent. De afname in cultuurbezoek zijn niet bij alle vormen van cultuur evenredig. Zo daalde het percentage mensen dat ten minste eenmaal een festival bezocht drastisch (van 60 procent in 2018 naar 22 procent in 2020) en ook het museumbezoek (eveneens ten minste eenmaal per jaar) liep terug van meer dan de helft van de Nederlandse bevolking in 2018 naar twee vijfde in 2020¹³.

6.5 Duurzaamheid

Als er wordt gekeken naar het deelthema duurzaamheid, dan blijkt dat tussen 2020 en 2022 21 buurten vooruit zijn gegaan en 3 buurten achteruit. Duurzaamheid en klimaatbestendigheid zijn thema's in het vorige en huidige bestuursakkoord. De gemeentelijke ambitie is een duurzaam 's-Hertogenbosch in 2050 en slim inspelen op de gevolgen van klimaatverandering. Ook de nationale ambitie is een energieneutraal gebouwde omgeving in 2050.

De positieve ontwikkeling voor het deelthema duurzaamheid is te zien bij twee van de vier indicatoren: de multiple response score voor duurzame aanpassingen aan de woning en het gemiddeld aardgasverbruik van woningen.

De multiple response score voor duurzame aanpassingen is tussen 2019 en 2021 verbeterd, omdat meer mensen aangeven zelf energie op te wekken. Dit blijkt ook uit gegevens van de regionale klimaatmonitor. Tussen 2019 en 2021 steeg het aantal woningen met geregistreerde zonnepanelen in de gemeente 's-Hertogenbosch van 9% naar 17%¹⁴. Gemiddeld in Nederland steeg dit aantal tussen 2019 en 2021 van 12% naar 20%.

Het gemiddeld aardgasverbruik van woningen in de gemeente 's-Hertogenbosch daalde tussen 2018 en 2020 van 1.220 naar 1.070 m³. Dit is een afname van ongeveer 12%. Gemiddeld in Nederland daalde dit van 1.270 naar 1.120 m³ (-12%). Het gemiddeld aardgasverbruik kan dalen door isolatiemaatregelen aan woningen, verandering in gedrag (zoals verwarming lager zetten en korter douchen) en weersomstandigheden (zoals zachte winters).

6.6 Openbare ruimte

Bij het deelthema openbare ruimte valt op dat 19 buurten tussen 2020 en 2022 achteruit zijn gegaan en 3 buurten vooruit. Dit komt omdat bewoners minder tevreden zijn over de groenvoorzieningen in de buurt en er meer verloedering ervaren. Omdat beide scores achteruit zijn gegaan, is dit deelthema bij relatief veel buurten achteruit gegaan. Deze trend is al langer gaande. In 2017 was 78% (zeer) tevreden over de groenvoorzieningen in de buurt. In 2021 is dit afgenomen naar 72%. Ook is de schaalscore fysieke verloedering tussen 2017 en 2021 achteruit gegaan, van een 3,1 naar een 3,6.

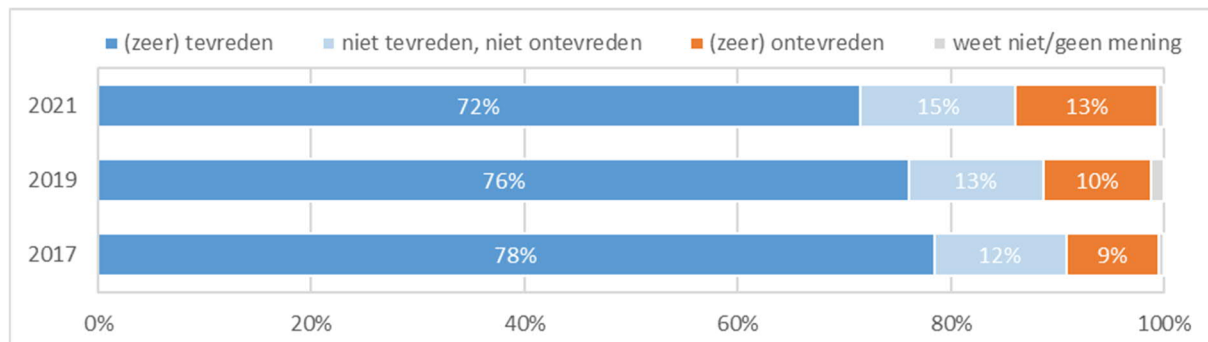
---

¹³ Bron: <https://www.cultuurmonitor.nl/thema/cultuur-en-participatie/>

¹⁴ Bron: <https://klimaatmonitor.databank.nl/jive>

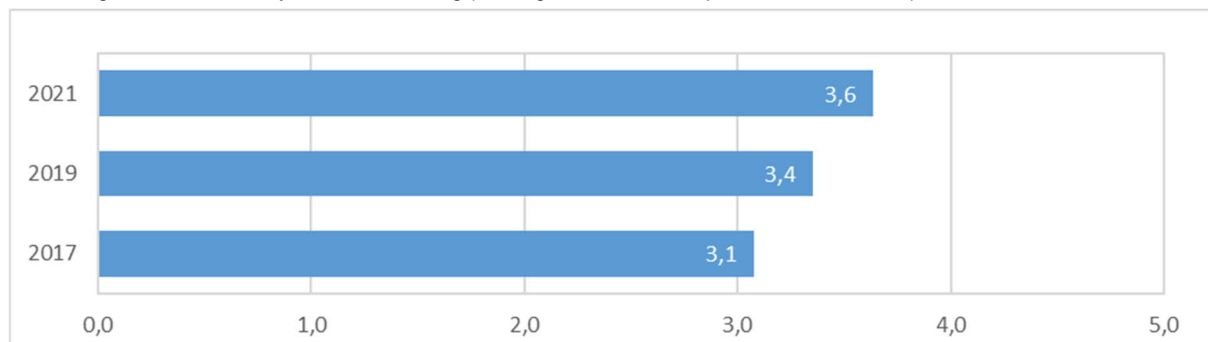

Afbeelding 10: Hoe tevreden bent u met de groenvoorzieningen in uw buurt?

Bron: Leefbaarheid & Veiligheid

Afbeelding 11: Schaalscore fysieke verloedering (hoe lager de score, hoe positiever het oordeel)

Bron: Leefbaarheid & Veiligheid

Ook als we kijken naar andere onderzoeken zien we dat de tevredenheid over de openbare ruimte is afgenomen. In het Omnibusonderzoek blijkt dat tussen 2019 en 2021 de schaalscore voor het schoonhouden van de naaste woonomgeving is gedaald van een 6,6 naar een 6,3. De schaalscore voor het onderhoud groen daalde van een 7,5 naar een 6,9.

Op basis van de wijkveiligheidsplannen weten we dat inwoners qua veiligheid met name problemen in de nabije leefomgeving zien. Eén van de drie onderwerpen die hierbij veel is genoemd is zwerfafval en de daarmee samenhangende leefbaarheid van de nabije omgeving. Om dit aan te pakken, heeft het bestuur besloten om een pilot te starten met twee leefbaarheidsboa's die zich ook specifiek richten op zwerfafval¹⁵.

6.7 Overlast

Bij het deelthema overlast valt op dat 18 buurten tussen 2020 en 2022 achteruit zijn gegaan en 1 buurt vooruit. Dit komt vooral omdat de politie meer incidenten van sociale overlast en jongerenoverlast heeft geregistreerd. Bij deze vormen van overlast is een stijging te zien sinds de start van de coronapandemie¹⁶.

Tot sociale overlast rekenen we alcohol- en drugsoverlast, overlast door daklozen en overlast door personen met verward gedrag. Met name de laatste twee zijn gestegen tijdens de coronapandemie. In 2020 en 2021 waren er meer incidenten van overlast door daklozen geregistreerd dan in 2019. Zo waren er in 2019 gemiddeld 2,6 incidenten per 1.000 inwoners, in 2021 waren dit gemiddeld 3,8 incidenten per 1.000 inwoners. Dit is 50% meer dan in 2019. Gemiddeld in Nederland zien we een soortgelijke ontwikkeling. In 2020 en 2021 waren er meer incidenten van overlast door daklozen dan in 2019. Wel was het aantal in 2021 weer iets lager

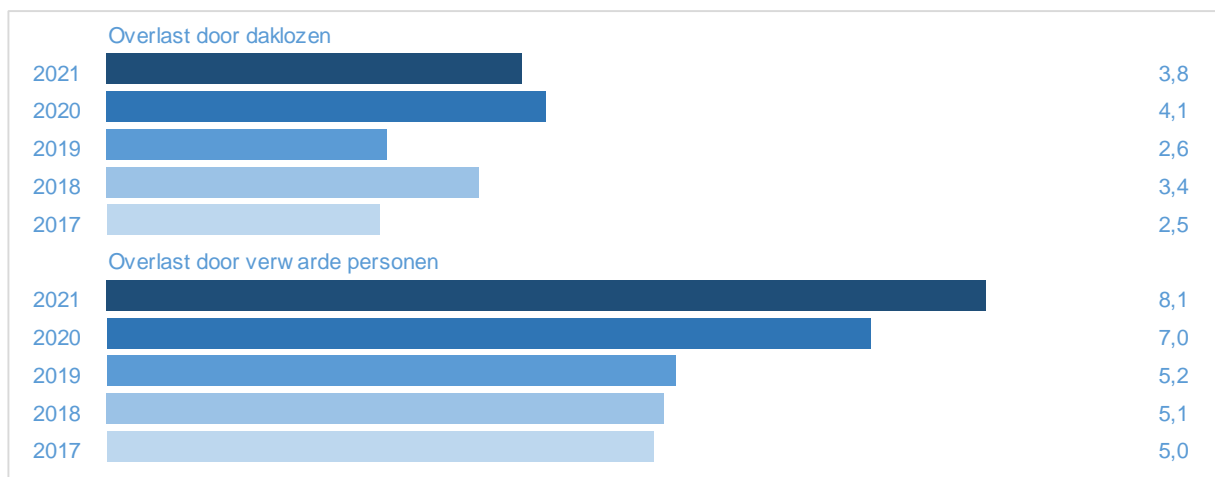
¹⁵ Bron: <https://bestuursakkoord.s-hertogenbosch.nl>

¹⁶ Bron: https://www.s-hertogenbosch.nl/fileadmin/Website/Onderzoek_en_Statistiek/Veiligheidsmonitor_2021.pdf

dan in 2020. In 2021 waren er gemiddeld in Nederland 20% meer incidenten van overlast door daklozen dan in 2019¹⁷.

Ook het aantal incidenten van overlast door personen met verward gedrag is sinds de start van de coronapandemie sterk gestegen. Tussen 2019 en 2021 steeg het aantal incidenten van 5,2 naar 8,1 incidenten per 1.000 inwoners. Ook gemiddeld in Nederland is het aantal overlastincidenten door personen met verward gedrag in deze periode gestegen. Wel is de stijging gemiddeld in Nederland (+31%) minder sterk dan in 's-Hertogenbosch (+56%).

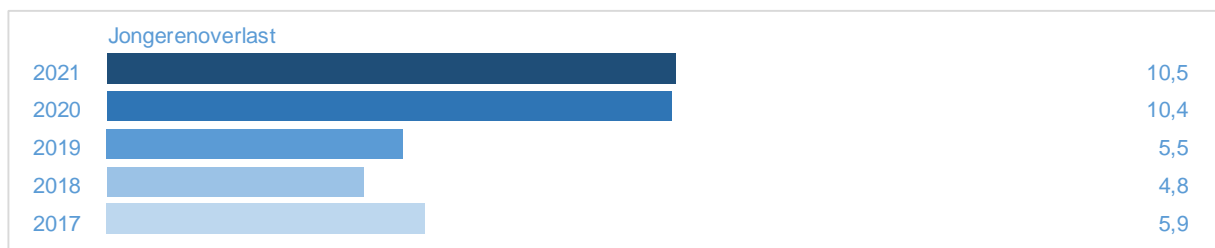
Afbeelding 12: Aantal incidenten van overlast door daklozen en verwarde personen per 1.000 inwoners

Bron: Politie / Veiligheidsmonitor 2021

Sinds de start van de coronapandemie is het aantal incidenten van jongerenoverlast fors gestegen. Tussen 2019 en 2020 steeg het aantal geregistreerde incidenten van 5,5 naar 10,4 incidenten per 1.000 inwoners. In 2021 bleef het aantal incidenten van jongerenoverlast hoog met 10,5 incidenten per 1.000 inwoners. In 2021 waren er in 's-Hertogenbosch 94% meer incidenten van jongerenoverlast dan in 2019. Volgens de Veiligheidsmonitor 2021 zijn de cijfers onder andere hoger tijdens schoolsluitingen/lockdowns veroorzaakt door de coronapandemie. Ook gemiddeld in Nederland nam het aantal incidenten van jongerenoverlast toe (+64%).

Afbeelding 13: Aantal incidenten van overlast jeugd per 1.000 inwoners

Bron: Politie / Veiligheidsmonitor 2021

Op basis van de wijkveiligheidsplannen weten we dat inwoners qua veiligheid met name problemen in de nabije leefomgeving zien. Eén van de drie onderwerpen die hierbij veel is genoemd is overlast van jongeren. Om dit aan te pakken, heeft het bestuur besloten om door te gaan met preventie (perspectief bieden aan alle jongeren) en het structureel maken van de inzet van jeugdboa's.

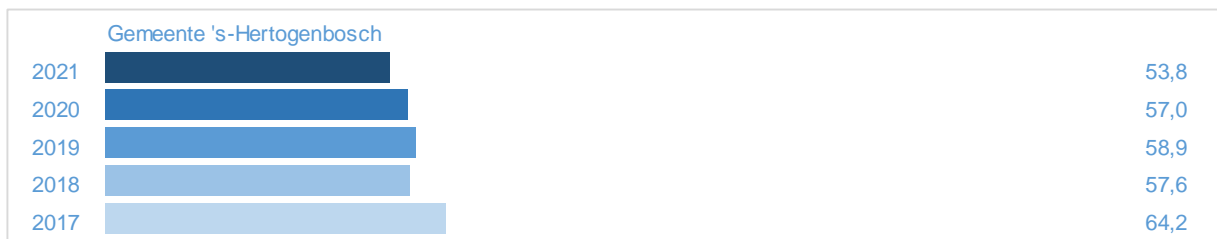
¹⁷ Bron: <https://data.politie.nl>

6.8 Criminaliteit

Als laatste valt bij het deelthema criminaliteit op dat tussen 2020 en 2022 12 buurten vooruit zijn gegaan en 0 buurten achteruit. Dit komt door verbetering op alle indicatoren die tot dit deelthema worden gerekend. Zo geven minder bewoners aan dat er wel eens vermogensdelicten en geweldsdelicten zijn in hun buurt. Ook de politie registreert minder misdrijven en High Impact Crimes.

In 2021 waren er 8% minder misdrijven dan in 2019. De coronapandemie en bijbehorende maatregelen zijn van invloed geweest op het aantal misdrijven in de gemeente. Zo zijn er met name tijdens de lockdown in het begin van de coronapandemie en tijdens de harde lockdown van half december 2020 tot en met april 2021 minder misdrijven geregistreerd. Ook gemiddeld in Nederland waren er minder misdrijven. Hier is tussen 2019 en 2021 eveneens sprake van een daling van 8% van alle misdrijven.

Afbeelding 14: Totaal aantal misdrijven per 1.000 inwoners

Bron: Politie

7. Relatie tot andere monitoren

7.1 Stadsmonitor

De Stadsmonitor gaat over de staat van 's-Hertogenbosch. Hoe gaat het met de gemeente en haar inwoners? Leidraad voor de Stadsmonitor is de programmabegroting. De Stadsmonitor schetst de situatie en de ontwikkelingen in de gemeente als totaal. De Wijk- en buurtmonitor heeft hetzelfde uitgangspunt, maar dan voor de wijken en buurten in de gemeente.

7.2 Monitoren op specifieke beleidsterreinen

De Wijk- en buurtmonitor is een 'basismonitor'. Andere monitoren zoomen nader in op specifieke beleidsterreinen, zoals de monitor sociaal domein, het woonwensenonderzoek en de veiligheidsmonitor. U vindt alle onderzoeken en monitoren van de gemeente op de webpagina van de afdeling Onderzoek & Statistiek: www.s-hertogenbosch.nl/o&s

7.3 Gevolgen van corona

Deze editie van de Wijk- en buurtmonitor is de eerste editie waarin (mogelijke) gevolgen van de coronapandemie op wijk-, dorps- en buurtniveau worden gepresenteerd. In 2020, 2021 en 2022 hebben we een aantal Dashboards Gevolgen van Corona gepubliceerd. Deze gaan uitgebreider in op de effecten van de coronapandemie op de economie, arbeidsmarkt, zorg, woningmarkt, veiligheid en andere beleidsterreinen in de gemeente 's-Hertogenbosch. Bekijk de nieuwste editie van het Dashboard hier: www.s-hertogenbosch.nl/corona

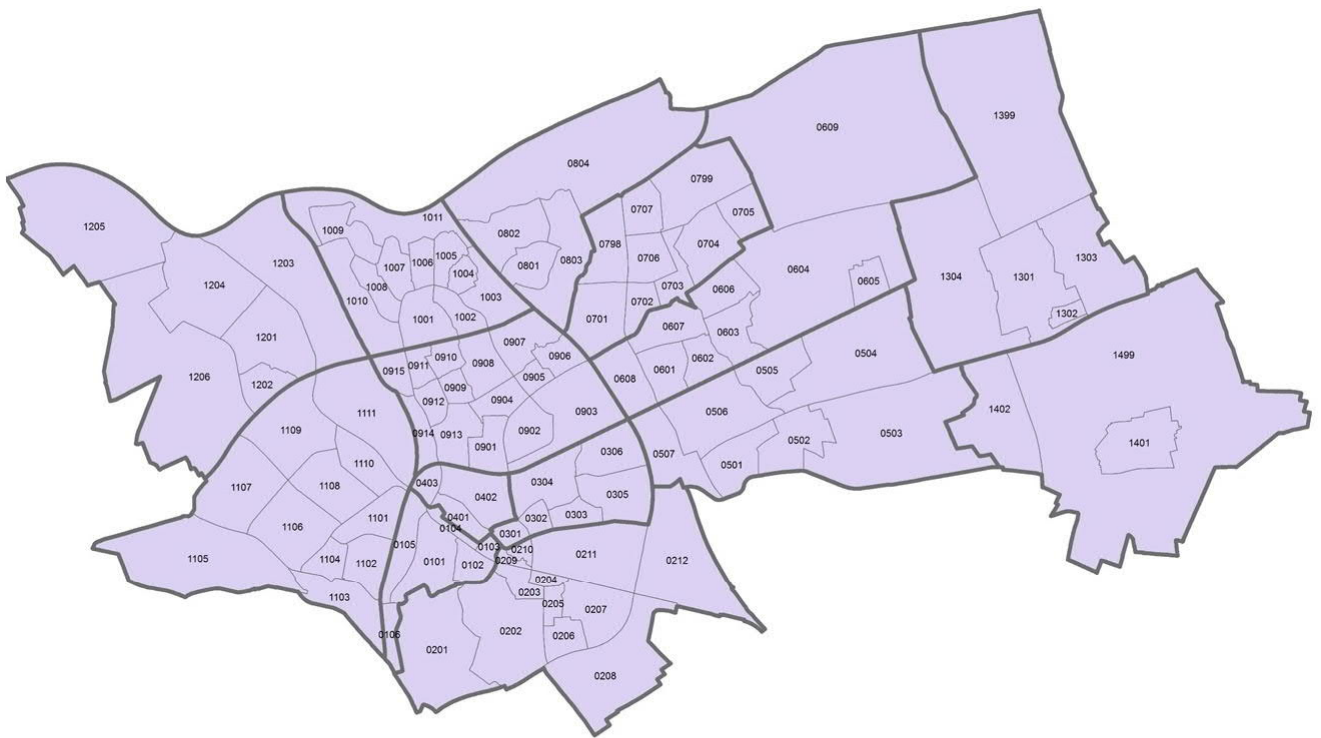
8. Colofon

De Wijk- en buurtmonitor 2022 is een product van de afdeling Onderzoek & Statistiek van de gemeente 's-Hertogenbosch. Hebt u een vraag of opmerking? Stuur dan een e-mail naar: onderzoek-statistiek@s-hertogenbosch.nl

Vormgeving: Infotopics

Fotografie: Gemeente 's-Hertogenbosch, Eyequote Fotografie

Bijlage A: Overzichtskaart wijken en buurten

01 BINNENSTAD	0101 Binnenstad centrum 0102 Binnenstad oost 0103 De Hofstad 0104 Binnenstad noord 0105 Het Zand 0106 Vughterpoot	06 ROSMALEN NOORD	0601 't Ven 0602 Rosmalen centrum 0603 Hondenberg 0604 Kruisstraat 0605 Bedrijven Kruisstraat 0606 De Overlaet oost 0607 De Overlaet west 0608 A2 zone Rosmalen N 0609 Rosmalense Polder	10 MAASPOORT	1001 Italiaanse buurt 1002 Maasdal 1003 Abdijenbuurt 1004 Lokeren 1005 Maasstroom 1006 Staatsliedenbuurt 1007 Het Zilverpark 1008 Maasvallei 1009 Maasoever 1010 Bedrijven Maaspoort 1011 Oud Empel
02 ZUIDOOST	0201 Het Bossche Broek 0202 Zuid 0203 Bazeldonk 0204 Bedrijven Zuid 0205 Gestelse Buurt 0206 Pettelaarspark 0207 De Meerendonk 0208 Kloosterstraat 0209 De Bossche Pad 0210 Grevelingen 0211 Aawijk zuid 0212 Bedrijvenpark De Brand	07 DE GROOTE WIELEN	0701 Brabantpoort 0702 De Grootte Vliet 0703 Vlietdijk 0704 Broekland 0705 De Watertuinen 0706 De Hoven 0707 De Lanen 0798 Overig landelijk gebied De Grootte Wielen 0799 Landelijk gebied De Grootte Wielen	11 WEST	1101 Boschveld 1102 Paleiskwartier 1103 Willemspoort 1104 Deuteren 1105 De Moerputten 1106 De Schutskamp 1107 De Kruiskamp 1108 De Rietvelden oost 1109 De Rietvelden west 1110 Veemarktkwartier 1111 Ertveld
03 GRAAFSEPOORT	0301 Hinthamerpoort 0302 Graafsebuurt zuid 0303 Aawijk noord 0304 Graafsebuurt noord 0305 Hintham zuid 0306 Hintham noord	08 EMPEL	0801 Kom Empel 0802 Maasakker 0803 Empel oost 0804 De Koornwaard	12 ENGELEN	1201 Kom Engelen 1202 De Vutter 1203 Henriëttewaard 1204 De Haverleij 1205 Bokhoven 1206 Engelermeer
04 MUNTEL/VLIERT	0401 De Muntel 0402 De Vliert 0403 Orthenpoort	09 NOORD	0901 De Buitenpepers 0902 De Herven 0903 Bedrijven De Herven 0904 De Slagen 0905 De Haren 0906 De Reit 0907 De Donk 0908 De Rompert 0909 De Hambaken 0910 Sprookjesbuurt 0911 Muziekinstrumentenbuurt 0912 Edelstenenbuurt 0913 Orthen 0914 Orthen west 0915 Bedrijven Noord	13 NULAND	1301 Kom Nuland 1302 Bedrijventerein Nuland 1303 De Lage Kant 1304 Heeseind 1399 landelijk gebied Nuland
05 ROSMALEN ZUID	0501 Maliskamp west 0502 Maliskamp oost 0503 Het Vinkel 0504 Binckhorst 0505 Sparrenburg 0506 Molenhoek 0507 A2 zone Rosmalen Z			14 VINKEL	1401 Kom Vinkel 1402 Vinkeloord 1499 Landelijk gebied Vinkel

Bijlage B: Vragenlijst Leefbaarheid & Veiligheid

Iedere twee jaar wordt de vragenlijst *Leefbaarheid & Veiligheid* uitgezet (september t/m december 2021). Hierin wordt respondenten gevraagd naar hun mening over de leefbaarheid en veiligheid van hun buurt. Via een steekproeftrekking uit de Basisregistratie Personen (BRP) zijn inwoners uitgenodigd om aan dit onderzoek deel te nemen. Naar deze mensen is een brief gestuurd met daarin het verzoek om de vragenlijst op papier of via internet in te vullen. Na ca. 2-3 weken is er een herinnering gestuurd aan de mensen die de vragenlijst nog niet hadden ingevuld. In enkele buurten waar de respons achterbleef is naar (een deel van de respondenten) een tweede herinneringsbrief gestuurd met een ingekorte versie van de vragenlijst. Deze werkwijze leverde een respons op van 25%.

Daarnaast konden inwoners de vragenlijst invullen via een zogenaamde 'open link'. Hierbij konden ook inwoners die géén uitnodiging hebben gekregen voor het onderzoek, de vragenlijst invullen. Hier is actief reclame voor gemaakt, zoals via sociale media.

In totaal hebben ruim 5.350 personen de vragenlijst ingevuld. Van de respondenten zijn enkele achtergrondgegevens bekend, zoals leeftijd en woonbuurt. De verdeling van de respondenten naar deze achtergrondkenmerken is niet hetzelfde als de werkelijke verdeling binnen de gemeente. Om ervoor te zorgen dat de respons een goede benadering van de werkelijkheid is, zijn de resultaten *gewogen*. *Wegen* betekent dat de groepen die oververtegenwoordigd zijn, minder zwaar worden meegeteld. De groepen die ondervertegenwoordigd zijn, worden juist zwaarder meegeteld. Hierdoor verbetert de representativiteit van het onderzoek.

In de Wijk- en buurtmonitor worden de gewogen resultaten gepresenteerd. De resultaten gaan over de groep respondenten die de betreffende vraag hebben beantwoord. Respondenten die een vraag niet hebben beantwoord worden buiten beschouwing gelaten. De resultaten worden meegenomen als minimaal 20 respondenten een vraag hebben beantwoord.